

Sygn. akt II PK 203/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko Samodzielnemu Zespołowi Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego
(...) w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 sierpnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

I. oddala skargę kasacyjną,

**II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 120 zł
tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 5 lutego 2015 r. oddalił apelację powoda M. K. i pozwanego Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa

Otwartego (...) od wyroku Sądu Rejonowego z 17 czerwca 2014 r., który zasądził od pozwanego na rzecz powoda 35.280 zł tytułem odszkodowania.

Spór między stronami dotyczył naruszenia prawa w wypowiedzeniu powodowi zatrudnienia. Powód uważał, że wypowiedzenia nie mógł dokonać dyrektor pozwanego lecz tylko Prezydent miasta (...). Powód był dyrektorem Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego (...). Na podstawie uchwały nr (...) Rady Miasta (...) z 8 września 2011 r. w sprawie połączenia Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego (...) oraz Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej (...) utworzono Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego (...), który przejął zadania realizowane przez podmioty podlegające połączeniu, jak również ich zobowiązania i należności, a także mienie ruchome oraz nieruchomości. Uchwała weszła w życie 10 października 2011 r. Przeprowadzono konkurs na stanowisko dyrektora utworzonego Zespołu. Powód nie brał w nim udziału. Od 23 listopada 2011 r. do 22 maja 2012 r. był na zwolnieniu lekarskim. Nowy Zespół zarejestrowano w KRS w dniu 12 stycznia 2012 r. Pismem z 18 kwietnia 2012 r. dyrektor Zespołu zawiadomił powoda, iż zgodnie z art. 23¹ k.p. stał się on z mocy prawa pracownikiem pozwanego. Z końcem maja 2012 r. dyrektor Zespołu wypowiedział powodowi umowę o pracę z powodu likwidacji stanowiska.

Sąd Rejonowy stwierdził, że po połączeniu podmiotów stanowisko powoda przestało istnieć, choć on sam w dalszym ciągu na niezmiennych warunkach pracy i płacy został pracownikiem utworzonego Zespołu. Nie „stał się” dyrektorem nowopowstałej jednostki. Nie przystąpił do konkursu na stanowisko dyrektora. Pozwany wypowiadając powodowi umowę o pracę naruszył art. 46 ust. 1 i 3 ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (dalej ustawa o działalności leczniczej albo ustawa). Zgodnie z tymi przepisami odpowiedzialność za zarządzanie podmiotem leczniczym niebędącym przedsiębiorcą ponosi kierownik (art. 46 ust. 1 ustawy); w przypadku podmiotów leczniczych niebędących przedsiębiorcami podmiot tworzący nawiązuje z kierownikiem stosunek pracy na podstawie powołania lub umowy o pracę albo zawiera z nim umowę cywilnoprawną (art. 46 ust. 3 ustawy). Po podjętej uchwale z 8 września 2011 r. o połączeniu podmiotów, powód zajmował w dalszym ciągu stanowisko dyrektora (art. 23¹ § 1

k.p.) i podmiotem właściwym do wypowiedzenia mu umowy o pracę nie był dyrektor pozwanego, lecz Prezydent miasta (...). Formalnie, w dalszym ciągu pozostawał dyrektorem nieistniejącego Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego (...). Stając się pracownikiem pozwanego powód był zatrudniony na dotychczasowych warunkach. W ocenie Sądu, doszło do naruszenia art. 46 ustawy o działalności leczniczej, gdyż podmiotem właściwym do wypowiedzenia umowy o pracę nie był dyrektor pozwanego, ale Prezydent miasta (...). Uzasadniało to uwzględnienie roszczenia o odszkodowanie na podstawie art. 45 k.p. i 47¹ k.p. do wysokości zasądzonej.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu oddalenia apelacji pozwanego stwierdził, że na mocy art. 46 ust. 3 ustawy ten sam podmiot, który jest właściwy do rozpoczęcia współpracy z kierownikiem podmiotu leczniczego, jest również właściwy do jej zakończenia. Przepis nie wskazuje wprost procedury odwołania ani przyczyn mających stanowić podstawę podjęcia decyzji. Przyczyny zatem mogą wynikać z przepisów prawa pracy lub z Kodeksu cywilnego. Powód został zatrudniony na stanowisku dyrektora przez Starostę Powiatu (...). Nagrody przyznawane były powodowi przez zastępcę Prezydenta (...), który tytułował powoda – Dyrektor Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego (...). Ostanie pismo związane z przyznaniem nagrody było datowane na 3 stycznia 2012 r. Należało zatem przyjąć, iż powód również po połączeniu obu zakładów lecznictwa nadal był zatrudniony na stanowisku dyrektora. Podmiotem właściwym – wobec brzmienia art. 46 ustawy – w zakresie dokonania wypowiedzenia nie był dyrektor pozwanego ale Prezydent (...). Sąd Okręgowy w uzasadnieniu orzeczenia odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2006 r., II PK 135/05 i uznał, że umowa o pracę została wypowiedziana przez podmiot do tego nieuprawniony gdyż powód w momencie wypowiedzenia pełnił nadal funkcję dyrektora, pomimo iż jego stanowisko z chwilą połączenia podmiotów przestało istnieć.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 46 ust. 1 i 3 ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, tj.: 1) niezastosowanie art. 46 ust. 1, który określa podstawowe kompetencje kierownika (dyrektora) Samodzielnego Publicznego ZOZ, w tym do reprezentowania SPZOZ w sprawach z zakresu prawa pracy, w szczególności do

rozwiązania za wypowiedzeniem umowy o pracę (art. 32 § 1 pkt 3 k.p.) z byłym dyrektorem nieistniejącego SPZOZ (powodem), w sytuacji, gdy tenże SPZOZ (SZPZLO (...)) w wyniku połączenia z innym SPZOZ (Samodzielnym Zespołem Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej (...)) w trybie art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy uległ wykreśleniu z KRS – art. 67 ust. 2 pkt 2, a pracownik – były kierownik (dyrektor) tego SPZOZ w trybie art. 23¹ k.p. stał się pracownikiem nowopowstałego SPZOZ (art. 66 ust. 7) – w tym wypadku pracownikiem pozwanego; 2) uznanie, że wyjątek wynikający z ust. 3 art. 46 ustawy, w stosunku do reguły wynikającej z ust. 1 art. 46 ustawy, dotyczy reprezentacji SPZOZ nie tylko wobec jego aktualnego kierownika (dyrektora), ale również wobec byłego kierownika (dyrektora), a także byłego dyrektora innego, nieistniejącego już SPZOZ (powoda), w sytuacji, gdy tenże SPZOZ (SZPZLO (...)) w wyniku połączenia z innym SPZOZ w trybie art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy, uległ wykreśleniu z KRS – art. 67 ust. 2 pkt 2, a pracownik – były kierownik (dyrektor) tego SPZOZ w trybie art. 23¹ k.p. stał się pracownikiem nowopowstałego SPZOZ (art. 66 ust. 7) – w tym wypadku pracownikiem pozwanego.

Powód wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi nie są bez racji, jednak wyrok ostatecznie odpowiada prawu i dlatego skarga kasacyjna została oddalona (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Przedmiot sporu (odszkodowanie za bezprawne wypowiedzenie) został oceniony w zwykłej formule sporów wynikających z odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony, czyli na podstawie art. 45 § 1 k.p. Przepis ten chroni pracownika przed wypowiedzeniem nieuzasadnionym lub naruszającym przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę.

Sąd przyjął, że w zakresie bezprawności ujętej w art. 45 § 1 k.p. mieści się również sytuacja wypowiedzenia umowy przez osobę (podmiot) nieuprawnioną. Można się zgodzić z takim założeniem na tle dotychczasowego orzecznictwa (zob. orzeczenia powołane w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2007 r., II PK 247/06).

Skarżący zasadnie jednak zarzuca naruszenie art. 46 ust. 1 i 3 ustawy z 2011 r. o działalności leczniczej. Przepis art. 46 ust. 3, zgodnie którym „*podmiot*

tworzący nawiązuje z kierownikiem stosunek pracy na podstawie powołania lub umowy o pracę albo zawiera z nim umowę cywilnoprawną” jest regulacją wyjątkową i takie są jej granice. Zasadą jest, że stosunek pracy nawiązuje i rozwiązuje pracodawca reprezentowany przez osobę lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba (art. 3¹ § 1 k.p.). „Podmiot zarządzający” o którym mowa w art. 46 ust. 3 ustawy, to nie jest osoba lub organ z art. 3¹ § 1 k.p. Chodzi o to, że regulacja z art. 46 ust. 3 ustawy jest określonym odstępstwem od zasady i jako wyjątkowa nie może stanowić oparcia dla ustalenia dalszej normy szczególnej (wyjątkowej). Przedmiotem tej regulacji jest tylko sytuacja jednostkowa, czyli dotyczy nawiązania przez podmiot tworzący zakład leczniczy zatrudnienia z jego kierownikiem. Jeżeli więc akceptować na tle tej regulacji wykładnię *a contrario*, to można z niej wyprowadzić również normę o możliwości rozwiązania przez ten podmiot stosunku pracy z uprzednio zatrudnionym kierownikiem. Jednak chodzi wówczas tylko o zatrudnienie określonej osoby, czyli kierownika pomiotu leczniczego. Konsekwentnie, zakres dyspozycji (uprawnienia) podmiotu tworzącego podmiot leczniczy obejmuje jedynie nawiązanie i wypowiedzenie (rozwiązanie) zatrudnienia, ale tylko z kierownikiem podmiotu leczniczego. Wyjątek od zasady wynika z tego, że kierownik podmiotu nie może reprezentować pracodawcy przy jego zatrudnieniu, gdyż szczególne rozwiązanie wyklucza sytuację, w której kierownik zawierałby albo rozwiązywał umowę o pracę sam ze sobą. Zakres regulacji z art. 46 ust. 3 ustawy jest zatem ścisły i nie dopuszcza dalszych wyjątków.

Warunkiem stosowania art. 46 ust. 3 ustawy jest posiadanie statusu kierownika podmiotu leczniczego. Powód nie miał takiego statusu w chwili wypowiedzenia. Wynika to z następstwa zdarzeń. Doszło do połączenia samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej przez utworzenie nowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, powstałego z dwóch łączonych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności leczniczej). Kierownik zakładu łączonego nie zachowuje nadal (*ex lege*) dotychczasowego stanowiska kierownika po połączeniu zakładów. Czym innym jest jego stosunek pracy. Ustanie sprawowania funkcji kierownika nie prowadzi automatycznie do ustania stosunku pracy. Zakład powstały skutkiem

połączenia zakładów miał kierownika, wybranego w drodze konkursu. Powód nie przystąpił do konkursu. W sporze decydują więc zdarzenia faktyczne i prawne, czyli sytuacja, w której po połączeniu zakładów i utworzeniu nowego zakładu kończy się sprawowanie funkcji kierownika zakładu, gdyż zakład ten nie ma już (dalej) odrębnego bytu. W przypadku połączenia, tj. z dniem wpisania do KRS samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej powstałego w wyniku połączenia, z urzędu następuje wykreślenie z rejestru łączących się podmiotów. Po wpisaniu nowego podmiotu powód utracił więc funkcję kierownika i nie miał już do niego zastosowania art. 46 ust. 3 ustawy. Jest to regulacja ustrojowa i organizacyjna. Jej przedmiotem nie jest regulacja zmian podmiotowych i skutków połączenia. Natomiast sfera zatrudnienia kierownika łączonego zakładu, który nie został kierownikiem nowego (utworzonego) zakładu, podlega regulacji prawa materialnego właściwego dla podstawy zatrudnienia, w tym przypadku pracowniczego, na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Prowadzi to na grunt prawa pracy i do stwierdzenia, że rozwiązanie zatrudnienia mogło być dokonane w sposób przewidziany w Kodeksie pracy o ile dalsza modyfikacja nie wynika z przepisów szczególnych. W ocenie zaskarżonego rozstrzygnięcia oznacza to, że nie doszło do naruszenia przepisów, dlatego że wypowiedzenia dokonał kierownik nowoutworzonego zakładu. W tym czasie, powód nie zajmował już stanowiska kierownika podmiotu leczniczego. Treść stosunku pracy w tym zakresie stała się bezprzedmiotowa, bo nie mogła być już realizowana. Do powoda przepis art. 46 ust. 3 ustawy nie miał już zastosowania. Wypowiedzenia mógł zatem dokonać kierownik nowego podmiotu (art. 3¹ § 1 k.p.), a nie podmiot tworzący (Prezydent Miasta).

Zaskarżony wyrok odpowiada jednak prawu, gdyż w sprawie doszło do naruszenia art. 66 ust. 7 ustawy z 2011 r. o działalności leczniczej w związku z art. 23¹ ust. 6 k.p. oraz art. 45 ust. 1 k.p. Zgodnie z pierwszym przepisem (art. 66 ust. 7) do pracowników zakładów łączących się stosuje się art. 23¹ k.p. Przepis art. 23¹ § 6 k.p. stanowi zaś, iż przejście zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę nie może stanowić przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie przez pracodawcę stosunku pracy. Tym samym, w sprawie istotne jest, że jako przyczynę wypowiedzenia wskazano likwidację stanowiska. Rzecz jednak w tym, że ustawa o

działalności leczniczej stanowi *in extenso*, że połączenie spzoz następuje bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego łączących się podmiotów (art. 66 ust. 6). Ta regulacja wraz z regulacją z art. 23¹ ust. 6 k.p. w związku z art. 66 ust. 7 ustawy przyznają więc pracownikom określoną ochronę dalszego zatrudnienia wynikającą z tego, że przyczyną wypowiedzenia nie może być przejście zakładu pracy, w tym przypadku w sytuacji połączenia i utworzenia nowego zakładu leczniczego. Nie ma regulacji szczególnej, która wyłączałaby z tego zakazu kierownika łączonego zakładu. Oznacza to, że również jemu przysługuje prawo do dalszego zatrudnienia, co oznacza że nie mógł otrzymać wypowiedzenia definitywnego odwołującego się do likwidacji jego stanowiska pracy. Oczywiście prawo pracy nie może rozmijać się lub być w kolizji z uzasadnionymi zdarzeniami, zgodnymi z innymi regulacjami (tworzeniem nowych podmiotów), jednak i w takiej sytuacji występuje regulacja zapewniająca ochronę zatrudnienia. Wynika to ze wskazanych przepisów art. 45 § 1 k.p., art. 23¹ § 6 k.p. w związku z art. 66 ust. 6 i 7 ustawy o działalności leczniczej. Ustanie funkcji kierownika nie prowadzi więc automatycznie do ustania zatrudnienia. Powód mógł pracować na innym stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom i doświadczeniu. Ustalenie odpowiedniego stanowiska mogło nastąpić w drodze porozumienia lub wypowiedzenia zmieniającego. Niewykluczone mogło być też czasowe powierzenie innej pracy (art. 42 § 4 k.p.). Wypowiedzenie definitywne z podaną przyczyną stało natomiast w sprzeczności z wskazanymi regulacjami. Z tych względów zasądzone odszkodowanie odpowiada prawu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 i § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.